

Tweede kwartaalrapportage piloottraject digitaal statiegeld

Auteur:

Anne D'Haese/Annemie Andries

1 Inleidend kader

Op 23 december 2023, heeft de Vlaamse regering beslist om in 2025 een statiegeldsysteem in Vlaanderen/België te introduceren. Vlaanderen wil, gelet op het performant inzamelsysteem van de blauwe zak en het innovatieve karakter ervan een kans geven aan een digitaal statiegeldsysteem.

In de loop van 2023 moet op het terrein aangetoond worden dat het digitale statiegeldsysteem kan voldoen aan de voorwaarden uit de conceptnota Vlaamse regering inzake de invoering van een statiegeldsysteem in Vlaanderen.

Naast het aantonen, via pilootprojecten, dat aan de voorwaarden kan voldaan worden, moeten er, met het oog op het invoeren van het digitaal statiegeldsysteem in 2025, veel operationele aspecten uitgewerkt en beslist worden. Zo moeten er beslissingen komen bijvoorbeeld:

- Op technisch vlak: welk type unieke code? Welke soort printing, welk type home scanner, hoe de vuilnisbakken en de blauwe zakken identificeren, ...
- Op technologisch vlak: welke soort applicatie? Welk technisch platform waar de benodigde informatie verzameld zal worden? ...
- Op wettelijk vlak: hoe gaan de GDPR-regels ingebouwd worden? Welke stappen moeten genomen worden om geen BTW te moeten betalen op statiegeld? ...
- Op communicatievlak: welke soort communicatie moet gevoerd worden zodat de transitie naar het digitaal systeem op een goeie manier kan gebeuren? ...
- Op financieel vlak: hoe gaan de geldstromen praktisch verlopen? Op welke manier zal het statiegeld teruggegeven worden? ...

Fost Plus, Comeos en Fevia hebben een roadmap met een strikte timing ontwikkeld waarmee stapsgewijs een antwoord geformuleerd wordt op al deze vragen tegen eind 2023. Tijdens gans het traject wordt hoe dan ook regelmatig teruggekoppeld met stakeholders (lokale besturen, producenten, consumenten, etc.) om hun mening over deelaspecten van het project die specifiek voor hen van toepassing zijn mee te nemen. Fost Plus, Comeos en Fevia zijn verantwoordelijk voor de verdere uitrol van de roadmap en nemen in dit kader de nodige beslissingen.

Naast specifieke testen van onderdelen uit de roadmap (thuis- en retailscanners, printen van unieke codes, etc.), zullen in dit traject ook pilootprojecten worden opgezet. Deze pilootprojecten, die op

kleine schaal en in verschillende omgevingen een digitaal statiegeldsysteem in al haar aspecten moet testen, hebben als doel volgende aspecten te evalueren:

- Doeltreffendheid: Effectieve vermindering van de éénmalige drankverpakkingen in het zwerfvuil en algemene verhoging van de captatiegraad. Rekening houdend met de beperkte looptijd van de pilootprojecten en de praktische moeilijkheden om representatieve metingen van het zwerfvuil op het terrein te organiseren, zal deze doeltreffendheid gemeten worden via specifieke indicatoren (% teruggebrachte drankverpakkingen, aantal gebruikers, etc.).
- Toegankelijkheid: Gebruiksvriendelijke toegang tot het systeem voor iedereen, in alle omstandigheden en omgevingen (bv. ook out of home, regio's met veel toeristen, ...).
- Nodige elementen om de risico's tot fraude te beperken.
- Conformiteit met de privacyregels.
- Operationele toepasbaarheid.

Fost Plus, Fevia en Comeos zetten de pilootprojecten op. De pilootprojecten worden opgevolgd door een stuurgroep bestaande uit Fost Plus, Fevia en Comeos, het kabinet Demir, de OVAM, de VVSG en de Interregionale Verpakkingscommissie

De stuurgroep wordt geadviseerd door een klankbordgroep met vertegenwoordigers van de belangrijkste betrokkenen bij de invoering van een (digitaal) statiegeldsysteem.

2 Overzicht van de overlegmomenten in dit kwartaal

De stuurgroep kwam in dit kwartaal 3 keer samen, nl. op 26 april, 31 mei en 28 juni. De reeds goedgekeurde verslagen, evenals het verslag van stuurgroep van 29 maart zijn als bijlage toegevoegd. (bijlage 1 – 3)

De klankbordgroep kwam in dit kwartaal 2 keer samen, nl. op 19 april en 10 mei. Beide verslagen, evenals het verslag van klankbordgroep van 15 maart zijn als bijlage toegevoegd. (bijlage 4 – 6) Het volgende overleg van de klankbordgroep is gepland op 5 juli.

Het huishoudelijk reglement van de klankbordgroep werd op de vergadering van 19 april goedgekeurd. Het is als bijlage 7 toegevoegd.

3 Stappenplan voor het piloottraject en roadmap

Om eind november vanuit de stuurgroep een advies te kunnen bezorgen dat in de loop van december op politiek niveau kan worden besproken, werd de timing van het stappenplan beperkt bijgesteld (zie stappenplan in bijlage 8).

Een overzicht van een aantal belangrijke componenten uit de roadmap Digitaal statiegeld is weergegeven in slide 3 van bijlage 10. Naar lokale besturen werden 2 webinars georganiseerd op 25 en 26 april. Deze bereikten 188 deelnemers, 129 individuele steden en gemeenten, en 16 intercommunales. OVAM was daarbij vertegenwoordigd. Bedoeling van de webinars was om de lokale besturen te informeren over het concept, het project en de roadmap, en toelichting over de bevraging en discussiesessies die werden gepland.

Daarnaast zijn er in totaal 5 dagen uitgetrokken om te interageren met de Vlaamse steden, gemeentes en intercommunales (1 dag per provincie met een voor- en namiddagsessie; 10 sessies in totaal). In totaal waren er ongeveer 100 deelnemers. Doelstelling was om input te capteren mbt het uitzicht en installatie van de ontdebeldde vuilnisbakken en de verdeling van de home scanners, dit met het oog op de ontwikkeling van enkele concrete scenario's die opnieuw worden voorgelegd aan de lokale besturen eind september/begin oktober.

4 Pilootprojecten in gesloten omgeving: stavaza

De 3 geselecteerde organisaties (DDRS Alliance, Unbox en Twintag-Verhaert-Cegeka) uit de OVAM oproep werden uitgenodigd om hun technologie te testen in de drie omgevingen op basis van een testprotocol (specifiek per testomgeving).

Op vrijdag 21 april werden de voorstellen van de 3 geselecteerde indieners voor proefprojecten in gesloten testomgeving ontvangen door Fost Plus, nadat met alle kandidaten een NDA was afgesloten. De voorstellen zelf konden om redenen van confidentialiteit niet worden gedeeld met stuurgroep en klankbordgroep. De projectleider maakte per voorstel een samenvatting en vergelijkende analyse waarop de beslissing kon gebaseerd worden. Deze is terug te vinden in bijlage 9. De vergelijkende analyse werd besproken op de stuurgroep van 26 april en de klankbordgroep van 10 mei.

In tegenstelling tot Litterbits en Unbox bood DDRS Alliance geen voorstel aan van operationele opzet van de test, labelling van de flesjes of communicatiekanalen. Deze elementen zijn dan ook niet meegenomen in de prijs van de test. De volledige operationele uitwerking en begeleiding hier ter plaatse ontbreekt in het voorstel, wegens gebrek aan lokale projectleider. De stuurgroep beslist daarom om enkel de voorstellen van Unbox en Litterbits te aanvaarden.

DDRS Alliance werd op de hoogte gebracht van de ernstige tekortkomingen in hun voorstel, maar krijgt de mogelijkheid om in de halfopen en open testomgeving een nieuw en verbeterd voorstel in te dienen. Een herkansing voor de gesloten testomgeving was om tijdsredenen niet meer mogelijk. In de halfopen en open omgeving moeten dan zowel flow, gebruikerservaring als effectiviteit getest worden.

Het Litterbits-Consortium bestaande uit Twintag, Verhaert en Cegeka testte digitaal statiegeld op de Corda Campus in Hasselt, en meer bepaald Corda 3 building (Cegeka office) en gemeenschappelijke campus catering locaties. Het richt zich naar 250 Cegeka medewerkers en ongeveer 1.000 bezoekers van de Rest Cordacampus. Het pilootproject liep van 23 mei tot 30 juni.

De leden van de stuurgroep en klankbordgroep die niet konden aansluiten bij het bezoek aan het pilootproject bij KBC kregen de mogelijkheid dit projectproject te bezoeken op 27 juni.

Op 30 mei startte het tweede pilootproject in het KBC hoofdkwartier in Leuven, samen met technologiepartner Unbox. Deze locatie kent ongeveer 1.800 werknemers. Het pilootproject liep tot 23 juni. In beide pilootprojecten werden 10 à 11.000 units voorzien. De uiteindelijke verkoopcijfers zullen gerapporteerd worden

De leden van de stuurgroep en klankbordgroep hadden de mogelijkheid dit projectproject te bezoeken op 21 of 22 juni.

Voor de pilootprojecten in gesloten omgeving werd een user survey ontwikkeld (bijlage 10). Deze werd een eerste keer besproken op de stuurgroep van 31 mei met vraag om schriftelijke reactie

tegen 16 juni. De user survey werd ook schriftelijk voorgelegd aan de klankbordgroep met vraag om reactie tegen 23 juni. De survey werd definitief goedgekeurd op de stuurgroep van 28 juni, mits een aantal laatste aanpassingen en is terug te vinden als bijlage 10.

In herinnering brengend dat de primaire doelstelling van de pilootprojecten in de gesloten omgeving was om de technische haalbaarheid te testen van de kerncomponenten van een gedigitaliseerd statiegeldproces, kunnen vandaag alvast de volgende belangrijkste vaststellingen meegegeven worden:

- Op beide locaties (KBC en Corda) waren de gebruikte technologische platformen (app en webplatform) 24 uur per dag, 7 dagen per week beschikbaar voor gebruikers. In al die tijd zijn de systemen permanent blijven functioneren en zijn er geen technische storingen opgetreden.
- Er is gebleken dat de unieke codes die op de flesjes en blikjes zijn aangebracht een zeer hoge lees- en scanbaarheid hadden voor de doorsnee gebruiker op de twee locaties. Meer dan 99% van de codes is gescand kunnen worden.
- Op beide locaties werden tijdens de duur van het project 65 gedetailleerde steekproeven uitgevoerd naar de inhoud van de uniek gecodeerde vuilnisbakken die ingezet zijn voor deze piloot en waarin de flesjes en blikjes gedeponeerd dienden te worden. Uit deze steekproeven blijkt onder andere dat de zuiverheidsgraad van de inhoud van deze vuilnisbakken bijzonder hoog was (>97% flesjes en blikjes).

Uiteraard worden nog meer gegevens verzameld rond deze eerste pilootprojecten, die in de komende weken geanalyseerd worden met het oog op de realisatie van evaluatierapport met conclusies.

5 Pilootprojecten in halfopen omgeving: testprotocol

Voor de pilootprojecten in halfopen omgeving werd een ontwerp-testprotocol opgesteld (bijlage 11). Dit werd een eerste keer besproken op de stuurgroep van 31 mei met vraag om schriftelijke reactie tegen 16 juni. Het testprotocol werd ook schriftelijk voorgelegd aan de klankbordgroep met vraag om reactie tegen 23 juni.

6 Communicatie

De OVAM richtte een webpagina in (<https://ovam.vlaanderen.be/statiegeld>) waar de stand van zaken van het piloottraject 'Digitaal statiegeld' kan worden gevolgd. Op diezelfde webpagina is ook een FAQ-lijst te vinden die stelselmatig zal worden aangepast naargelang de vorderingen van het project en de ontvangen vragen.

Naar aanleiding van de pilootprojecten werden het voorbij kwartaal twee persberichten gelanceerd, toegevoegd als bijlage 11 en 12:

- 2 mei: "Drie organisaties gaan binnenkort van start met pilootprojecten 'digitaal statiegeld'"
- 23 mei: "Eerste pilootprojecten digitaal statiegeld van start"

Vanuit het consortium (Fost Plus, Fevia, Comeos) werd op 24 mei eveneens een persbericht gelanceerd nav de start van de pilootprojecten: <https://slim-statiegeld-consigne-intelligente.prezly.com/samen-voor-slim-statiegeld-project-uit-de-startblokken-en-op-schema>

De pilootprojecten in gesloten omgeving konden op heel wat persbelangstelling rekenen. Volgende media brachten een bezoek aan een van beide locaties: Het Belang van Limburg, Het Nieuwsblad, VTM, VRT

Naast de media die de site bezocht hebben en erover geschreven hebben, zijn er ook nog diverse artikels in andere media verschenen.

7 Bijlagen

- Verslagen van stuurgroep van 29 maart, 26 april en 31 mei
- Verslagen van de klankbordgroep van 15 maart, 19 april en 10 mei
- Huishoudelijke reglement van de klankbordgroep
- Aangepast stappenplan
- Vergelijkende analyse van de ingediende voorstellen voor de gesloten testomgeving
- User survey bij pilootproject 1 + voorstel van testprotocol voor pilootproject 2
- Persberichten:
  - o “Drie organisaties gaan binnenkort van start met pilootprojecten ‘digitaal statiegeld’” (2 mei)
  - o “Eerste pilootprojecten digitaal statiegeld van start” (23 mei)